

**OCENA SYTUACJI SPÓŁKI PROCHEM S.A. W 2008 R.
Z UWZGLĘDNIENIEM OCENY
SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ
I SYSTEMU ZARZĄDZANIA RYZYKIEM**

Ocena Spółki PROCHEM S.A. za 2008 r. dokonana zostanie w czterech aspektach:

- wyników działalności
- sytuacji Spółki
- funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej
- zarządzania ryzykiem.

I. OCENA WYNIKÓW SPÓŁKI ZA 2008 R.

Z punktu widzenia obrotów rok 2008 był jednym z najlepszych w historii Spółki. Sprzedaż samego PROCHEM S.A. wyniosła blisko 290 mln zł, a Grupy Kapitałowej ponad 365 mln zł, co oznacza wzrost w stosunku do 2007 r. w pierwszym przypadku o ponad 74 %, a w drugim blisko 54 %. Te wzrosty wskazują, że Spółka jak i firmy z nią powiązane w sposób bardzo skuteczny wykorzystały koniunkturę inwestycyjną trwającą w pierwszej połowie roku i umiejętnie dostosowały się do ujawnionej w drugiej połowie sytuacji kryzysowej.

Wpływ tej sytuacji w zakresie sprzedaży usług inżynierskich i budowlanych był ograniczony. Przedsięwzięcia inwestycyjne zarówno w fazie projektowej, ale przede wszystkim realizacyjnej mają swoją siłę inercji i hamują wolniej niż sprzedaż produktów czy usług konsumpcyjnych.

Ostatnie miesiące mijającego roku i początek obecnego ujawniły czekające gospodarkę polską spowolnienie, co bezpośrednio skutkuje i skutkować będzie na sytuację PROCHEM S.A. i większości spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej PROCHEM S.A.

Wielu obecnych i potencjalnych klientów weryfikuje swoje programy inwestycyjne, przekłada decyzje o podjęciu czy nawet kontynuacji zamierzeń inwestycyjnych na czas poprawy ogólnej sytuacji rynkowej.

Dodatkowym czynnikiem niesprzyjającym, poza pogarszającą się koniunkturą, jest polityka ograniczania finansowania przez banki projektów inwestycyjnych. Wiąże się to z jednej strony z płynnościowymi problemami sektora, a z drugiej strony ze zwiększającym się ogólnym ryzykiem biznesowym, co skutkuje bądź wycofaniem finansowania na bardziej ryzykowne przedsięwzięcia, bądź wyraźnie zaostrzonymi wymaganiami, którym nie mogą sprostać inwestorzy.

Jeżeli wyniki w zakresie obrotów należy uznać za wyróżniające to sytuację w zakresie osiągniętego poziomu zysku należy ocenić jako bardziej złożoną.

Ogólny wynik wyrażony poziomem zysku netto Grupy Kapitałowej w wysokości 15.401 tys. zł, a w części przypadającej na PROCHEM S.A. – 12.721 tys. zł, należy uznać za bardzo dobry. Jego struktura nie jest już tak w pełni satysfakcjonująca.

PROCHEM S.A., ze względu na rezerwę na rozliczenia kontraktów z firmą węgierską w wysokości blisko 6 mln zł i rezerwę 2,5 mln zł na należności od firm budowlanych, osiągnął jak na dotychczasowe rezultaty skromny wynik w wysokości nieco ponad 2 mln zł zysku netto.

Na dobry wynik Grupy Kapitałowej wpłynęły dobre wyniki spółek, szczególnie dotyczy to Elektromontażu Kraków. Istotnym czynnikiem kształtującym poziom zysku Grupy Kapitałowej było także przeszacowanie wartości jednej nieruchomości w Warszawie, której właścicielem jest spółka IRYDION.

Wskaźniki rentowności grupy kapitałowej PROCHEM S.A. były niższe niż w roku ubiegłym – stopa zysku na sprzedaży spadła z 6,9 % do 5 %, stopa zysku netto z 5,4 % do 3,6 %.

II. SYTUACJA SPÓŁKI

Jeżeli wyniki Grupy Kapitałowej PROCHEM S.A. w 2008 r. należy ocenić dobrze tak obecną i przyszłą sytuację firmy należy uznać za bardziej złożoną.

Strategicznie przyjęty zakres dywersyfikacji działalności występujący w Grupie PROCHEM jest pochodną podejścia opartego na zasadzie pokrewieństwa działalności. Działalności te miały się z jednej strony różnić między sobą, ale z drugiej miały opierać się na profesjonalnych inżynierskich kwalifikacjach, czyli miały sięgać do tych obszarów, w których te kwalifikacje przynosiły wartość dodaną. Stąd poza podstawową działalnością w Grupie Kapitałowej podjęto projekty deweloperskie

i rozwijano działalność utrzymania ruchu w firmach przemysłowych i sektorze nieruchomościowym.

Skala kryzysu, jego specyfika – silne uwikłanie sektora finansowego – powodują, iż oddziałuje on wielokierunkowo, co zmniejsza zdolność amortyzacyjną Spółki opartą na dywersyfikacji.

Nie tylko spada popyt na usługi inżynierskie i budowlane ale także pojawiają się trudności w uruchomieniu projektów deweloperskich, jak też następuje osłabienie popytu na usługi utrzymania ruchu, co wiąże się z występującym powszechnie cięciem kosztów i osłabieniem dynamiki obsługiwanych firm.

Nie można zatem wykluczyć, że w bieżącym roku nie uda się uruchomić, głównie ze względów na trudności w pozyskiwaniu finansowania, projektów deweloperskich – budowy biur w Krakowie i Warszawie.

Wcześniejsze przygotowanie tych projektów wiązało się ze znaczącymi nakładami na nabycie gruntów, wykonanie prac projektowych i administracyjnych.

W wyniku tego zmniejszył się poziom rezerw finansowych jakimi dysponował wcześniej PROCHEM S.A.

Biorąc powyższe pod uwagę strukturalna pozycja firmy w otoczeniu kryzysowym może być relatywnie trudna. Otoczenie cechować będzie szybki i głęboki spadek popytu na usługi inżynierskie i budowlane, co może wpłynąć na skalę obrotów i wyniki Spółki. Dodatkowym czynnikiem uzasadniającym tę ocenę jest ryzyko ograniczenia i spowolnienia projektów deweloperskich oraz co najwyżej stabilizacji w obszarze usług utrzymania ruchu przy jednoczesnych umiarkowanych rezerwach finansowych będących w dyspozycji Spółki.

Zadaniem Zarządu jest zatem optymalizowanie strony kosztowej działalności przy jednoczesnym utrzymaniu polityki chronienia istotnych zasobów przede wszystkim kadrowych.

Wymagać to będzie prowadzenia stałego monitorowania przebiegu procesów adaptacyjnych wynikających z kryzysu z jednoczesnym wykorzystaniem mechanizmów kontroli ryzyka i prowadzeniem adekwatnej do kryzysowej sytuacji polityki finansowej.

III. OCENA SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

W opinii Rady Nadzorczej system kontroli PROCHEM S.A. w porównaniu do 2007 r. nie uległ istotnej zmianie.

Kompleksowy charakter systemu zapewnia terminowe i dokładne ujawnianie faktów dotyczących istotnych elementów działalności Spółki. Pozwala on Zarządowi, jak też i Radzie Nadzorczej na uzyskiwanie pełnej wiedzy o sytuacji finansowej, wynikach operacyjnych, stanie majątku Spółki, a także efektywności zarządzania.

Zakres kontroli obejmuje swym zasięgiem przede wszystkim:

- działalność gospodarczą spółki, podstawową oraz pomocniczą,
- sprawozdawczość finansową i rozliczenia księgowe,
- zgodność działania spółki z obowiązującymi przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi,
- zatrudnienie i płace.

Specyfika działalności PROCHEM S.A. związana jest z realizacją na rzecz klientów złożonych przedsięwzięć inwestycyjnych.

W związku z powyższym w firmie istnieją i są stosowane systemy planowania i kontroli realizowanych przedsięwzięć. Systemy te monitorują działalność w czasie rzeczywistym, pozwalając na ewentualne działania w przypadku wystąpienia niepożądanych zjawisk. Pozwalają one także na prowadzenie kontroli zwrotnych wybranych projektów prowadzonych po ich zakończeniu, a mających na celu uniknięcia w przyszłości błędów.

Głównym zadaniem kontroli instytucjonalnej jest przeprowadzenie kompleksowych kontroli w zakresie najważniejszych zagadnień dla spółki oraz zbieranie i opracowywanie informacji dotyczących działalności komórek organizacyjnych spółki, wybranych problemów ekonomicznych i innych zagadnień, które w danym okresie uznane zostały przez Zarząd spółki za najbardziej istotne. Oprócz instytucjonalnej kontroli wewnętrznej w spółce istnieje także tak zwana kontrola funkcjonalna wykonywana przez kierowników różnych szczebli. Kierownicy ci sprawują nadzór nad podległymi im pracownikami, polegający na sprawdzaniu stanu realizacji ustalanych zadań.

Czynności kontrolne prowadzone są we wszystkich fazach działalności w formie kontroli wstępnej, bieżącej i następnej. Dokumenty finansowo-księgowe poddawane są kontroli merytorycznej, formalnej i rachunkowej. Informacja o poprawności

formalno-merytorycznej i rachunkowej opatrzona jest podpisem sporządzonym w sposób identyfikowalny (pełne imię i nazwisko) lub opatrzony pieczętą imienną osoby upoważnionej oraz datą zatwierdzenia dokumentu.

Rada Nadzorcza ocenia, iż funkcjonujący w PROCHEM S.A. w 2008 r. system kontroli zapewniał kompletność ujęcia operacji gospodarczych, poprawną kwalifikację dokumentów źródłowych a także prawidłową wycenę posiadanych zasobów na poszczególnych etapach rejestracji, a tym samym zapewniał prawidłowość sporządzenia sprawozdań finansowych i pozwalał Zarządowi prowadzić działalność Spółki w oparciu o zweryfikowane i kompletne informacje.

IV. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

W PROCHEM S.A. nie występuje odrębny, wydzielony organizacyjnie i proceduralnie system zarządzania ryzykiem. Identyfikacją i oceną obszarów ryzyka zajmują się właściwe dla danego rodzaju ryzyka służby Spółki.

Do ich obowiązków należy także zdefiniowanie działań niezbędnych do ograniczenia ryzyka.

Nadzór, ale też i kluczowe decyzje dotyczące zmniejszenia ekspozycji na ryzyko podejmuje Zarząd Spółki.

W zakresie ryzyk operacyjnych w 2008 r. wystąpiły:

1. Ryzyko wahań koniunktury

Zmiana koniunktury związana z ogólnoswiatowym kryzysem miała wpływ na sytuację Spółki szczególnie w drugiej połowie 2008 r. Przejawiała się ona zmniejszeniem popytu na usługi inżynierskie świadczone przez PROCHEM S.A., na pogorszeniu się warunków biznesowych i możliwości finansowania projektów deweloperskich.

Dla ograniczenia tego ryzyka Spółka:

- utrzymuje strategię dywersyfikacji działalności,
- wyprzedzająco obniża koszty,
- utrzymuje optymalny poziom rezerw finansowych.

Głębokość kryzysu, zachowawczość sektora finansowego ograniczyły znacząco możliwość wykorzystania tych instrumentów. Kryzys dotknął wszystkie działalności występujące w Grupie Kapitałowej PROCHEM, a ograniczenia w obszarze

finansowania zewnętrznego ograniczyły a częściowo zatrzymały możliwość realizacji projektów deweloperskich, a także możliwości optymalizacji rezerw finansowych.

2. Ryzyko wystąpienia zagrożeń przy wykonywaniu kontraktów

Rodzaje prowadzonej w Prochem S.A. działalności – przygotowania i zarządzania projektami inwestycyjnymi dla klientów – powodują, iż jest to stale występujące ryzyko.

PROCHEM S.A. dla jego ograniczenia stosuje:

- realistyczną kalkulację cenową przy zawieraniu kontraktów,
- monitoring zaawansowania kontraktu i ujawniania zagrożeń,
- dobór wiarygodnych podwykonawców,
- klauzule kontraktowe ograniczające górną wysokość kar umownych.

Mimo stosowania tych systemowych instrumentów nie udało się w 2008 r. uniknąć istotnych problemów przy realizacji trudnego kontraktu na rynku węgierskim, co skutkowało koniecznością utworzenia rezerw (co prawda do wysokości kar umownych ograniczonych kontraktowo).

Ryzyka finansowe występujące w 2008 r. to:

3. Ryzyko nierzetelności płatniczej

Instrumentami ograniczającymi ten stale występujący rodzaj ryzyka są:

- monitoring standingu klientów przed i w trakcie realizacji kontraktów,
- stosowanie wyspecjalizowanych procedur windykacyjnych,
- optymalizacja struktur płatności.

W sytuacji kryzysowej, pogorszenia się płynności, to ryzyko może nabierać większego znaczenia w bieżącym i przyszłym roku.

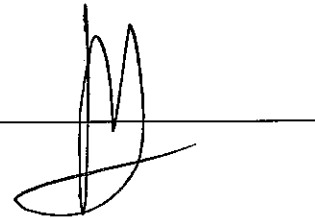
4. Ryzyko niekorzystnego rozstrzygnięcia sporu sądowego z PERN S.A.

Dotychczasowy sądowy przebieg sporu wskazuje na niewielkie ryzyko zajścia takiej sytuacji.

W ocenie Rady Nadzorczej zarówno identyfikacja czynników ryzyka w 2008 r., monitorowanie ich, jak i też system działań zapobiegawczych są w PROCHEM S.A. na dobrym poziomie. W firmie istnieje sprzężenie zwrotne między systemem kontroli a występującymi ryzykami. System kontroli pomaga wykrywać i kwantyfikować wielkość ryzyk a z kolei obszary podwyższonego ryzyka są w sposób bardziej wnikliwy kontrolowane.

Należy rozważyć czy warunki funkcjonowania w kryzysie – trudniejsze i obarczone wyższym poziomem ryzyka – nie powinny skutkować stworzeniem w najbliższym czasie sformalizowanych i zinstytucjonalizowanych procedur zarządzania ryzykiem.

Prezes Rady Nadzorczej – Andrzej Karczykowski -

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke at the bottom, positioned to the right of the text 'Prezes Rady Nadzorczej – Andrzej Karczykowski -'.